

Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRASOVU, piața mare, Târgul Inului Nr. 30.
 Servori neînfrâncați nu se primesc. Manuscrisurile nu se returnează.
 Birourile de anncieri:
 Brașov, piața mare, Târgul Inului Nr. 30.
 Inserate mai primesc în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Ötz Maas), H. Schalek, Alois Herndl, M. Dukas, A. Oppelk, J. Domeberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
 Prețul inserțiilor: o serie garmand pe o colână 6 or. și 90 cr. timbra pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifi și învoială.
 Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 90 banl.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU XVI.

„Gazeta” este în fă-care și
 Abonamente pentru Austro-Ungaria:
 Pe un an 12 fl., pe șese luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
 N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 N-rii de Duminecă 8 franci.
 Se prenumără la toate oficiile poștale din țară și din afară și la dd. colector.
 Abonamentul pentru Brașov:
 a administrațiune, piața mare, Târgul Inului Nr. 30 etagfulu I.: pe un an 10 fl., pe șese luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Un exemplar 5 cr. v. a. séu 15 banl. Atât abonen-tele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 5.

Brașov, Sâmbătă, 9 (21) Ianuarie

1893.

Nou abonament la GAZETA TRANSILVANIEI

Cu 1 Ianuarie 1893 st. v. se deschide nou abonament, la care invităm pe toți amicii și sprijinitorii fetei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:
 pe un an . . . . . 12 fl.
 pe șese luni . . . . . 6 fl.
 pe trei luni . . . . . 3 fl.

Pentru România și străinătate:
 pe un an . . . . . 40 franci
 pe șese luni . . . . . 20 „
 pe trei luni . . . . . 10 „

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria:
 pe un an . . . . . 2 fl.
 pe șese luni . . . . . 1 fl.

Pentru România și străinătate:
 pe un an . . . . . 8 franci
 pe șese luni . . . . . 4 „

Abonarea se poate face mai ușor prin mandate postale.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei”.

Grabă mare.

Brașov, 8 Ianuarie v.

Au grabă mare catolicii unguri să vedă cestiunea congruei celă puțin în mod provisoru resolvată. I-a prins deodată mila de sörtea preoților lipsiți din Ungaria și Transilvania și voiesc să le întindă cu cea mai mare iutelă mână de ajutor. Și ceea ce este mai bätătoru la ochi patru din cinci părți a acestui ajutor ei sunt gata a le da preoțimei greco-catolice românesce și rutene, care este multă mai söracă, decât preoțimea romano-catolică.

Comisiunea de cinci spre dece, care a tostă conchiămată de primatele unguresce Vaszary, și s'a întrunit în palatul lui din Pesta, Marța trecută, s'a pronunțat aproape unanim pentru o grabnică ajutorare a preoțimei în sensul propunerii episcopului Schlauch, și până ce congrua se va stabili definitiv pe baze de drept.

Intre membrii mirenți ai acestei comisiuni — totu căpetenii catolice maghiare — este și contele Apponyi. Rolul important, celă jöcă acestu politicu maghiar, care este, amă puté dice, ađi omul situatiunei la Unguri, gata a trece din opozițiă la guvern, ne face să dăm deosebită atențiune e-nunțatiunei organului său „Budapester Tagblatt” asupra conferențelor amintite ale comisiunei de cinci spre dece.

Așa ne spune organul lui Apponyi, că e vorba aici de pregătirea autonomiei catolice, adecă de organizarea totalității romano și greco-catolicilor pe baze reprezentative. Ne spune și cum își inchipuesce aceta organizare, dîcîndu, că nisuițele pentru a-o dobîndi pe calea autonomiei se da-

tază dela congresul romano-catolicu din 1871 și că ceea ce se va clădi de aci încolo se va clădi pe basa lucrărilor acelu congresu.

Ce a fostu acelu congresu romano-catolicu și de ce natură au fostu nisuițele lui o sci Români uniți prea bine. Elaboratul, de care vorbesce „Budapester Tagblatt”, era unu statut, ce l'a făcutu congresul romano-catolicu din 1871 nu numai pentru biserica romano-catolică. ci apriat și pncu cea greco-catolică; cu alte cuvinte unu proiectu de fusiune ală acestor două biserici într'unu singuru organismu autonomu.

Clerul și poporul român unitu dela unu colțu ală țării până la celălaltu a protestat energetic și unanim în contra atentatului, ce s'au încercat în săvirși catolicii maghiari în detrimentul bisericii nostre naționale.

„Nu recunoscem și nu primim nici una ingerință. Voimă autonomă propriă basată pe dreptul nostru bisericescu”.

Acesta tū cuprinsul unei telegrame, ce s'a adresat din Sigetulu Marmatiei conferenței române unite din Alba Iulia dela 13 Aprilie 1871. Telegrama era scrisă de Rever. Sa d'lu vicaru episcopesc Mihailu Pavelu și de alți bărbați fruntași de acolo.

De atunci au trecut 20 de ani. Öre se se fi schimbatu lucrurile și situatiunea așa de multu, încatu episcopulu Pavelu se nu mai vrea să subscrie ceea ce a scrisu vicaru Pavelu?

Nu credem, și de aceea întrebăm de ce Prea Sântiele lor Episcopii Pavelu, Szabo și Mihalyi, cari au luat parte la conferințele episcopilor catolici tacu tăcerea pescelui și nu ne dau nici o deslușire asupra celor ce se petrecu în cestiunea congruei și a autonomiei?

Căci Prea Sântiele Loru trebuie să scie, că deși pe Români uniți nu i obligă și nu i poate obliga nici o decisiune a hierarchiei romano-catolice și a catolicilor maghiari, totuși din participarea arhierilor români uniți la memoratele conferențe s'ar puté la locurile competente trage nisce consecențe prejudițioase drepturilor bisericii române unite.

Öri döră Episcopii nostri, precum au fostu dator să facă, au protestat la numitele conferențe în contra oricărei eventuale ingerințe?

Nu scimă nimic și nesiguranța este mai rea, decât decă amă cunösce și celă mai tristă adevăr.

Căsătoria prințului moștenitoru român.

Regele Carolu a adresat primulu ministru, următorea scrisore din Sigmaringen:

Scumpulu meu președinte ală consiliului.

„Nenumeratele felicitări, ce am primitu aci. cu privilegiu căsătoriei scum-

pului meu nepot, principele Ferdinand ală României, cu principesa Maria a Marii Britanii și Irlandei, au umplut sufletulu meu de cea mai adencă mulțumire. In aceste momente solemne, când cele mai vii aspriatuni ale poporului român își găsesc multu dorita lor implinire, simt că inima țerei este cu noi și împărtășesce bucuria noastră. Recunoscința mea, pentru mărturisiri atăt de scumpe, este nemărginită. Doritor de a răspunde cu aceeași căldură de inimă la bunele urări. ce s'au adus reginei, mie, tinerilor soți și familiilor lor, din toate unghiurile țerei, atăt pentru serbările cununiei, cât și de anul noute rogu, scumpulu meu președinte ală consiliului să fi întreprițulu meu, ală familiei mele și ală părinților tinerei principese moștenitoare, împărtășindu tuturor viuele nostre mulțumiri pentru dovețile de iubire, ce ni s'au dat și aducându multu iubitalui meu popor urările regelui său pentru fericiirea și propășirea sa.

Primesce, te rogu, cu aceta fericită împrejurare, incredințarea stimei și afecțiunei ce-ți păstrează.

„Sigmaringen, 2 Ianuarie 1893.”

„Allgemeine Zeitung” dela 11 Ianuarie st. n., publică următorele:

Căsătoria prințului Ferdinand al României cu prințesa Maria d'Edimburg, săvârșită eri la Sigmaringen, a deșteptat celă mai cald interesu, departe multu peste granițele române. Casele suverane ale Rusiei și Angliei au trimis reprezentanți la acea serbare, și Germania a fostu reprezentată prin însuși augustulu ei suveranu, care e în același timp și capulu familiei Hohenzollern; oaci era vorba de a asista la legătura de inimă a unui vlăstaru ală acestei gloriose familii, care în persöna Regelui Carol I, îndeplineșce pe tronul României o misiune strălucită și bineouventată.

Mulțumită relațiunilor mai strîns legate în ziua de ieri, s'a măritu cerculu familiilor domnitöre, cu care dinastia Românilor a intrat în legăturile cele mai intime.

Casa regală a României a trecut falnic prin multe încercări grele în cursul celor 26 de ani de când Regele Carolu s'a urcat pe tron. Actualmente, România se presintă în mod strălucit, mălțămită rarelor calități și virtuți, pe cari Regele său, ca unu adevărat Hohenzollern, le-a arătat în furtunile vremii.

România a ajuns, pentru țerile dela Dunărea de jos, unu modelu de stat bine organizat. Creațiunile Regelui Carol au făcutu să trecă granița culturală dintre Orient și Occident, și pentru sbuciumata peninsulă Balcanică, România a devenit unu elementu de muncă conservatöre și pacifică.

Mai multu ca totdeuna, poporul român pöte privi trecutul cu mulțumire și viitorulu cu nădejde, în acestu momentu, în care primesce o garanțiă sigură a existenței și continuării dinastiei Sale.

Urările Românilor, pe cari Regele Carolu le-a adus dela gurile Dunării la Sigmaringen, au găsit în poporul germanu celă mai călduros rösunetu.

Diarul parisiän „Le Soleil”, scrie

relativu la căsătoria principelui moștenitoru român:

„Astăzi, 10 Ianuarie, s'a celebrat în modestulu orașelu Sigmaringen o a liaută regală, care interesă directu mai toate casele suverane din Europa. In adevăr, mirésa, principesa Maria a Engliterei, în virstă de opt spre dece ani, e, prin tatălu său, ducele d'Edimburg, nepöta reginei Victoria; prin muma sa, ducesa d'Edimburg, năsută mare ducesă a Rusiei, ea este nepötă de soră a Țarului; prin mătușă sa, sora tatălui său, împărătesa Fredericu, ea este vară primară cu împăratulu Germaniei; cealaltă mătușă a principesei Maria, principesa de Walles, e o princesă din casa regală de Danemarca; în fine, o a treia a ei mătușă e regina Olga a Greciei.

Întru cât priveșce mirele, Principele Ferdinand, el e nepotulu Regelui României și principele ereditar ală corönei române; tatălu său, principele Leopold, este șefulu ramurei celei mai vechi a familiei de Hohenzollern; muma sa, principesa Leopold, năsută infantă Antoinetta de Braganza, e sora regelui Don Luis ală Portugaliei, vară primară a principesei Amelia de Orleans, devenită regina Portugaliei și rudă de aproape a casei imperiale a Brasilei; bunica sa, Iosefina de Baden, e fiica principesei Stefania de Beuharnai; mătușă sa, sora tatălui său, e contesa de Flandr; în fine, fratele său mai mare, principele Wilhelm, s'a căsătorit cu o princesă de casa regală de Neapoli.”

Apoi diarul francesu face o descrițiune prea interesantă a vechiului și istoriculu castelu de Sigmaringen și termină articolulu său astfel:

„Fidelu tradițiunilor atăt de respectuoase ală vechiului său nemu, regele Carolu ala României a voit, ca mama sa, care are astăzi opt de cinci de ani și care e suferindă, să pöta bineouventa aceta căsătoria, și de aceea a venit la fratele său mai mare, la Sigmaringen, lögănul familiei, spre a celebra cununia nepotului său. Căsătoria săvârșită la căminulu părintesc n'a avut decă unu caracteru adevăratu oficialu: ambasadorii și ministrii puterilor n'au fostu convoați; a fostu o simplă serbare de familie.

„Francoia n'a figuratü dör în modu oficialu pe lângă regele României și pe lângă Principele moștenitoru; ea însenu se pöte desinteresa de unu evenimentu fericitu pentru unu popor amic, fericitu pentru Români, de örece întăresce tinerulu regatü și dinastia lui, dându-i unu locu mai mare în concertulu corönelor europene.”

Congruă și autonomă.

La 17 Ianuarie n. s'a ținut în palatul primatului din Buda o conferență compusă din 15 membri catolici sub președinti primatului Vaszary. La conferență au fostu preșenți episcopii: Laurentiu Schlauch, br. Carol Hornig, Constantin Schuster, Filip Steiner, Alecsandru Desseuffy, Iuliu Firczak și abatele Ipolit Fehér. Dintre laici: conte Albert Aponyi, conte Nandor Zichy, conte Stefan Karolyi, conte Mauriciu Nicolau Esterhazy, Ede Pallavicini, Geza Polonyi și Iuliu

Győrffy. Conferența a ales de secretar pe abatele Fehér, ér primarele Vaszary a deschis ședința primă prin următoarea vorbire:

Stimată comisiune! Obiectul consultării noastre este: *Congrua* preoților catolici și *autonomia*... Cu afacerea această s'au ocupat regi, arhiepiscopii, diete, de sute de ani și de repețite ori. Mai de curând fostul ministru de culte, August Trefort, în circulara sa adresată, în 26 Martie 1885, către înaltul coru episcopesc, a pus în reliefu cestiunea congruei, cu privire la care Maj. Sa, în 22 Martie 1887, și-a datu decisiunea sa prę înaltă:

„Considerându greutatea și însemnătatea cestiunii de față (a Congruiei), se arată necesaru, ca desbaterile pornite în partea această, să fiă puse pe base perfectu sigure, spre care scopu e inevitabilu discutiunea mai multor cestiuni previe.

„Astfelu de întrebări sunt:

„Cestiunile referitoare la susținerea, regularea ori eventuala schimbare a raporturilor patronatului, fiindcă aceste raporturi, în starea actuală nesigură, controvesă și atăcată, în foarte multe cazuri abia ar pute servi ca basă sigură la stabilirea venitului respectivei parohii. Totu așa stă și:

„2. Despre diferitele îngreunări și prestațiuni în bani, ori în naturalie a comunelor și credincioșilor etc., în care direcțiã este a se rezolva mai alesu acea cestiune esențială, că ore aceste prestațiuni să fiă considerate, ca greutăți posesionale, ori personale? și intru câtu în această privință sunt normative decisiunile cuprinse în documentele despre visitațiunile canonice mai vechi?

„3. Decisiuni precise și clare cu privire la venitele stolare și la fundațiuni.

„4. Deosebitu de însemnată este cestiunea despre regularea referitoare la activarea, în unele ținuturi, a preoțimeii gr. cat. și a parohiilor rom. cat. și în fine

„5. Este de a se judeca, decât regularea Congruiei să se estindă și asupra Ardélului, în care casu este absolutu necesaru a auzi și părerea statului catolicu ardelenesc și luarea în considerațiune a raporturilor esecptionale de acolo.

„Numai atunci, decât cestiunile aceste voru fi deslegate în înțelegere cu factorii competenți și cu corulu episcopescu, se va pute hotărî modul continuării desbaterilor, adecã stabilirea venitelor parohiale seu pe cale de conscripții, seu prin graiu, precum și întrebarea, decât la desbaterea cestiunilor controvese ivite din incidentulu conscripției, ori mărturisirei să se formeze comisiuni diecesane cum a propus episcopulu de Agria; cu ocazia aceea se pare a fi necesaru a se pune în discușiune și întrebarea, că ore nu se pöte, ca prin stabilirea anticipativă a minimului Congruiei să se rëstringă eventuala conscripția numai la acele parohii, cari stau sub acestu minim, seu, și din ce motive este necesaru ca conscripția să se estindă, fără deosebire, la tóte parohiile? În fine după tóte acestea, dreptu punctulu celu mai esențialu, este de a se scruta și designa acele isvöre din cari s'ar pute acoperi astfelu de lipsuri nu neînsemnate. Indrumezu dără pe amintitul meu ministru, ca tóte aceste cestiuni, luându-se spre matură judecată, să se desbată fundamentalu și rezultatulu acestor desbateri să-lu așternă la timpul seu spre decisiunea mea ulterioară.”

Cu adencã supunere m'am plecatu și më plec înainte prea înaltului ordinu alu Majestății Sale, dër în conscripția, că desbaterea punctelor citate în raporturile de dreptu, cu cari stau în legătură, suntu cestiuni adencu tăiatore și atingu multime de interese a coror deslegare pöte recere decenii întregi; mai departe, sciindu din propria mi esperiență câtu interesu pörtă Maj. Sa față

de această afacere, mai întău prin graiu viu, ér mai târziu prin scrisu m'am adresatü către Maj. Sa cu acea rugare prę umilită: să se îndure prę grațiosu a permite, ca în restimpulu de când și până când se va desbata cestiunea Congruiei și se va deslega pe base de dreptu, adecã până se va finalisa, să ne putemu îngriji în altu modu asupra ajutorării colegilor nostru preoți mai sëraci.

Înaltulu coru episcopescu a pășitü deol pe acestu terenü, după ce Maj. Sa cu graiu și în scrisu s'a declaratü și și-a datu înalta învoire și permisiune.

Altü obiectu alu consultării noastre este: autonomia.

Raporturile politice și religiose s'au schimbatu dela 1848 încöce. Pe terenulu politicu constituția vechiã a fostu schimbatu cu unu guvernü parlamentarü responsabilü, care nu recunöce nici religia de statü, nici domitöre, ba trebuindü să ia pozițiã obiectivă față cu fiã-care religione receptă, e foarte naturalü, că cerculu și rolulu de dreptu și de administrațiune pe care-lu implinea și ducea guvernulu sistemulu trecutü, în urma raporturilor schimbate adü nu-lu mai pöte exercia.

Împrejurările acestea ne desemnezã nouë, catolicilorü, direcțiã pe care trebuie s'o urmãmü în urma raporturilor schimbate, adecã: pentru afacerile lumesöi ale bisericei noastre, să ceremü autonomiã.

La desbaterea acestei cestiuni de mare importanță trebuie să avemü în vedere: întău, organismulu hierarhicü alu bisericei catolice.

Atätü puterea ordului câtü și a jurisdicțiunii bisericei — potestas ordinis et jurisdictionis — nu se pöte înțelege. Mai cu scopu va fi să marcãmü punctulu acesta nu numai în generalü, ci și în particularü.

Alü doilea, trebuie să avemü în vedere dreptulu de patronü alu Majestății Sale regelui nostru apostolicu; tocmai pentru acestu nici contra Majestății Sale, nici fără densusu, ci în înțelegere cu densusu trebuie să procedãmü; din care causã cu omagialã supunere trebuie să ceremü decisiunea sa prea înaltă față cu aceea, că în ce măsură este aplecatu aș împărți cu noi exercitarea dreptulu seu de patronü.

Alü treilea este a se lua în considerare intențiunea guvernulu ungueresöi și cu elü dimpreună ar fi să se stabilescã raportulu ce se va crea între autonomiã și guvernulu maghiarü.

În urma acestã ar fi cu scopu, ca mai înainte de tóte să stabilimü principiile fundamentale, pe cari dorimü a construi autonomia noastră. Decã principiile aceste voru fi primite de locurile competente, atunci putemü formula regulele organizării autonomiei.

Onorată comisiune! Cerü iertare, decât amü abusatü puținü de paciința D-vöstrë; pentru calea vöstrã însă am ținutü să më îngrijescü de semne; dela decisiunea onoratei comisiuni atără să urmãmü, ori să ne abatemü dela direcțiã ce ne o indicã aceste semne.

Binecuvântarea bunului Dumnezeu, încrederea reciprocã, francheța sincerã, răbdarea paolnicã și iubirea desinteresatã să conducã consultarea noastră, pe care o deschidü prin această. (Aplause).

Eatã enunceațiunea diarului „Budapester Tageblatt“, de care vorbimü mai susü:

„Cumcã rezultatele acestor conferențe voru fi de cea mai mare însemnătate practicã, se înțelege de sine: căci dörã e vorba de pregătirea autonomiei catolice, adecã de organizarea totalității romano și greco-catolicilorü pe basa cea mai largã reprezentativă. Se tratözã aici de cestiuni foarte importante, ca de es. de cestiunea, în ce raportu să fiã această organizațiã față cu hierarhia, apoi față cu statulu și cu guvernulu, cum să fiã condusã în viitorü administrațiã fondurilorü catolice, cum să fiã acoperitü con-

grua și în fine ce influință este chiamată să exerciteze reprezentanța autonomiei asupra școlilorü catolice.

„Aceste suntü în realitate cestiuni de viêtã foarte importante ale poporațiunii catolice, și dela soluțiunea lorü salutarã va atärna în mare parte și susținerea păcii confesionale.

„Nisunțele pentru soluțiunea acestei întrebări, pe calea introducerei autonomiei catolice, nu suntü nicödecum nouë. Încã în anulü 1870 s'a ținutü în capitalã unu *congresu catolicu*, care s'a compusü astfelu că fiãcare comitatü a alesü câte doi reprezentanți. În congresulu acesta încã p'atunci s'a lucratü unu *elaboratü, care stabilise principiile fundamentale pe basa cărora avea să se introducã autonomia*. Durere, acestu proiectu n'a intratü în viêtã; dër lucrulu făcutu atunci nu va remãne nicödecum fără de folosü, deöce acestu elaboratü va fi în multe puncte principale folositü, și pe basa lui se va pute clãdi mai departe. În totü casulu se va conserva, cum auzimü, principiulu, ca reprezentanța catolicilorü ungueri, să se formeze pe calea alegerei, și acesta este, precum credemü, și modulü singurü corectü. Numai o corporațiune compusã în modulü acesta va fi în pozițiune, de a recunöce dorințele și trebuințele tuturorü cercurilorü catolice ale țării, și de-a le realiza.

„Acuma, se pare, în această privință domnesce o constelațiã mai favorabilã; cabinetulu Wekerle încã n'a luatü pozițiune față cu cestiunea autonomiei catolice, dër împrejurarea, că ministru-președinte a asiguratü pe primarele de neutralitatea sa bine-voitöre, precum și că i-a promisü, că după terminarea lucrãrilorü conferenței, va fi gata de a sprijini această mișcare, tóte aceste ne facü să conchidemü, că de astã datã succesulu în adevëru nu va lipsi, spre avantajulu nu numai a catolicilorü, ci și a țării întregi, care trebuie să doröscã să se facã odatã ordine și în privința această.

„Într'adevëru, nici n'amü soi, ce ar pute să mai împiedece introducerea autonomiei catolice multu dorite. Pentru ea nu suntü numai camera deputațilorü și a magnațilorü și în urma acestã guvernulu, ci și Maj. Sa regele a declaratü într'unu rescriptü, datü de mai multü ani, că soluțiunea acestei cestiuni e de doritü.

„Ne aflãmü dără de faptü la pragulu unei nouë instituțiuni, care va fi chiamată, de-a avé pe cele mai diferite tērëmuri o influință promovátore atätü în privința religioasă, câtü și în privința naționalã și eticã.”

SCITILE PILEI.

— 8 (20) Ianuarie.

Ministru Catargiu la Viena. În 14 Ianuarie, d-lu *Lascaru Catargiu*, președintele consiliulu român de ministru a fostu primitü în audiența de Majestatea Sa Franciscu Iosifu. Audiența a duratü o urã și jametate. Cu această ocaziune, Majestatea Sa a conferitü d-lui Catargiu marele cordon alu ordinulu Leopoldinü.

Procesulu d-lui *Hurban la Curiã*. Soimü, că în contra verdictulu Curții cu jurați din Pojunu, pe basa căruia d-lu *Hurban-Vajanski*, pentru articulu seu „Hienismulu în Ungaria“, publicatü în „*Narodnie Noviny*“, a fostu condamnatü la unu anü închisöre de statü și 300 fl. amendã, — s'a însinuatü recursu de nulitate. Acestu recursu s'a pertractatü din partea Curiei în ședința dela 17 Ianuarie și a fostu cu *unanimitate respinsü*.

Serbarea Bobotezei s'a severșit în Bucuresci, ca de obicei. După serviciulu divinü, ce s'a oficiatü în biserica Zlätari, I. P. S. Mitropolitulu-primatü, înconjuratü de înaltulu clerü, a mersü la pavilionulu de pe cheulu Dâmboviței. În momentulü, când crucea a fostu aruncatã în apă, s'au datu salve de tunuri de pe Dêlulu Spirei. Apoi ministru de resbelü a primitü defilarea trupelorü,

compuse din câte o companiã, escadronü seu bateriã, din fiã-care regimentu din garnisöna capitalei.

—x—

Din Armeni ni-se scrie, că acolo se aflã unu bravu comerciantü românü, cu numele *Moise Oprizü*, care de vre o öcece ani desohidëndü în această comunã o micã boltiță, prin sirguința și cruțare a ajunsü la o stare frumoasă, așa că elü astãzi este unul din cei dintău locuitorü ai comunei, deși la vre o școlã din orașu nicödatã n'a învățatü. Ceea ce însă cu deosebire îi ridicã bunulu nume și vrednicia sa, este împrejurarea, că aratã mare interesu față de cauzele noastre naționale și culturale, figurãndü ca unu căldurosü sprijinitorü alu școlii române din comunã sa. Anulu trecutü, acestu vrednicü neguțatorü românü a dărunitü școlãrilorü din comunã sa mai multe abecedare, tãblițe și alte rechizite trebuinciose pentru școlari, în prețu de vre-o 7 fl. Dea Dumnezeu să aibã multü imitatori!

—x—

Comunã românescã revoltatã! Din Aradü se telegrafiezã foilorü ungueresci, că poporulü românü din comunã *Vosicëdã* s'ar fi revoltatü în contra preotulu și învățatorulu seu. În timpulü de nopte se öice, că au aprinsü casa preotulu și l'au alungatü pe acesta de-alungulu stradeilorü, bătëndu-lu atätü pe elü, câtü și pe învățatorulu. Se öice, că preotulu ar fi voitü să liciteze averea mai multorü poporenü și de aci a provenitü furia poporulu. Pentru restabilirea ordinei, s'a adusü o companiã de ostași dela Aradü. Se öice, că cu astã ocaziune poporulü a nãvãlitü și asupra respicientulu maghiarü *Pinter Pãl*, pe care l'ar fi bătutü cumplitü. Așteptãmü lamuriri.

—x—

Dela Fãgãrașu li-se telegrafiezã foilorü ungueresci, că partida „liberalã“ de acolo, într'o conferență ținutã zilele acestea, la care au participatü toți mameleucii maghiari, sași și germani, — a hotãritü cu unanimitate, ca pe deputatulü *Serbanü* să-lu denunțe partidei guvernamentale, ca pe unu „ultraistü valahü“, care nu meritã să facã parte din acea partidã (Sic!) Anum d-lu *Serbanü* a ajunsü între oiocana și nicovalã. Pöte să se convingã, decât n'a sciutü până acuma, că nu se pöte ca cineva să fiã și Românü și tot-odatã și guverna. euatü unguuru.

—x—

Sporirea gendarmeriei. Ministru de interne a provocatü pe toți comandantii dela gendarmeriã să-i trimitã rapörte detaliate cu privire la sporirea forței gendarmeriei. Toți comandantii dela gendarmeriã convinü în părerea, că într'adevëru pașii ministruului *Hironymi* suntü foarte potriviti, deöce peste totü loculu se observã lipsa de sporü a gendarmeriei.

—x—

Rëspunsulu Țarulu la felicitãrile de anulü nou. „Mesagerulu“ guvernulu publicu rëspunsulu Țarulu la felicitãrile de anulü nou ale orașulu Moscova. Imperatulü rëspunse: „Dumnezeu să asculte rugãciunea noastră și să facã ca acestu anü să fiã un *anü de pace* și de fericire pentru Rusia“.

—x—

1400 de ömeni arși de vii. Din Canton (America) se anunță, că la începutulu lui Decemvre o cetã de bandiți a nãvãlitü în comunã *Kamli*, districtulu *Shinghing*. Acolo au silitü pe preoți să le dea o sumã de multe deol de mi de franci. După douș zile, preoții arãnsã sub unu cortü enormü făcutü din soãnduri și pãnze unu mare concertü, împreunatü cu reprezentanțiulu teatrale. În momentulü, când unu publicu numerosü se afla în cortü, bandiții i-au datü focü. Cortulu era aședatü imediatü lângã templu, unde de asemenea se aflã o multime de lume. Amëndousu edițiöile au fostu consumate de flacãri. Peste 1400 de persöne: bărbați, femei și copii au peritü, cei mai multü arși de vii, alții asfixiați, ér cãți va călcați în picidöre. Numãrul totalü alu victimelorü, spune o gazetã englezã, se ridicã la 1940.

—x—

Revoluțiã „New-York Herald“ aflã din Kingston, că a izbucnitã o revoluțiã la Haiti contra președintelui *Hypolire*; în Port au Prince domnesce spaima; se construiesc baricade. La algeriile de Sãmbatã, trupele au silitü pe alegători să voteze în favörea rudelorü și amiciilorü președintelui.

Onismul cere jertfe.

Foile unguresci din Pesta facu mare alaiu d'nt'r'unu incidentu, ce s'a ivitu d'lele acestea la unu birtu de-acolo iatre cat'va universitari romani si mai mult' soviniști maghiari. Casulu, dupa cum ai-se scrie, s'a petrecutu astfelu:

In sera de 4 (16) Ianuarie, mai multi tineri romani dela universitate isi petreceau la unu birtu, avendu la dispozitie si o musică, care le canta romanesce. Pe cand ei isi petreceau astfelu, de-odata intru inlantru o societate de universitari maghiari, cari nu numai, ca conturbaru in modu bruscu petrecoera tinerilor romani, der le luaru si musica, ordonandu se le cante loru marșulu lui Rakoczy.

Procederea aceta brusca a Maghiariloru, se n'țelege, a revoltatu pe tinerii romani, cari incepuru se protesteze in contra acestei procederi si ceruru se li-se lase musica pentru a-si pute petrece si mai departe neconturbați.

Atata a fostu totu. Foile unguresci vinu acum si facu din aceta lucru mare; in loc de-a sbiciui insu dupa meritu mojiicia tinerilor maghiari, ele agitau in modulu celu mai nerusinat in contra susu d'șiloru universitari romani sub cuvintu, ca acestia ar fi insultatu „naștinea” si alte miserabile scornituri esite din capulu loru. Ba, dupa cum aflamu totu din foile unguresci, intre universitarii maghiari s'a inceputu o mișcare vehementa in contra tinerilor noștri, cu scopulu de-a cere chiar eliminarea loru dela universitate. Ca cap ai „agitașunilor daco-romane”, foile unguresci presentau de astu datu pe tinerii mediciniști *Ambronu Boitoru si Petru Hubianu*, pe cari colegii loru maghiari dela medicina i-au si denuntatu presidiulu societati universitariloru, cu rugarea, ca acesta se stăruie pentru eliminarea loru dela universitate.

Pentru ca si aici se fia mai bine timbratu caracterulu asiaticu alu celoru ce au inscenatu scandalulu, in contra unu d'ntre tinerii romani s'a arangiatu si o demonstratiune. In 18 Ianuarie, cand tinerulu Petru Hubianu se presentau inaintea profesorulu Kovacs, ca se facu unu discutiune, colegii sei maghiari dela medicina navalaru cu gramada in sala de coltoare si isbuconiru in asurditore strigate „abzug” la adresa tinerulu roman. Aceste strigate infernale au duru totmai multe minute pana cand intru tarziu profesorulu intreveni pentru restabilirea ordinei.

Așa o descriu aceta inse-si foile unguresci. Unu testimoniu de paupertate amare ca acesta nici s'ar pute da lipsiloru universitari maghiari, altu ca asiaticismu si selbatacia e pe cale de deveni proverbiala in tota Europa.

Asiunea partidelor maghiare.

Programulu de actiune desfășuratu de ministrulu Hieronymi a aflatu simțulu nu numai in presa guvernamentală, ci si in presa opozitională.

Pressa din Budapesta din incidentulu acesta se ocupu cu idea unei fusii se cu idea unei noue grupari de lu.

„Pesti Naplo”, da ca faptu siguru piererea intre ministrulu Hieronymi si cele Apponyi, ca cel d'ntreiu a ita erași cate-va partii din programulu administrativu alu conducătorulu opozitionalu. Aceta nu insenua nici o mare, ci arata numai, ca Apponyi a ita dreptate, si ca Hieronymi e unu deșteptu, care are dreptate. Hieronymi si Weckerle au alesu calea adeata, deorece trecu cu totul la o politica obiectiva si drepta. Parlamentulu ocea a fostu neroditoru, fiindca a delitu o arena de lupte pentru ajunerea la putere. Progresulu va fi posibilu, de realizatu la casu decu proiectele emululu voru continu vorbele minis-

trului. Decu aceta nu se va intempla, atunci va depinde de hotaririle lui Apponyi si a partidei, sale, de a ajunge la putere.

„Egyetertes” scrie: Dupu incetareatrepata a contrasteloru, numai consideratiuni personale mai potu impedece unirea ambeloru partide. Situatiunea trebuie se clarifice, oaci starea actuala e nesăntosă. Ori cari voru fi pedecile unei actiuni parlamentare comune a ambeloru partide: situatiunea actuala nu mai pote dura multu. Sub ce forma s'ar face schimbarea, prin o fusiune seu prin noue grupari parlamentare, aceta este alta intrebare si afara de aceta e o afacere privata a ambeloru partide.

„Budapesti Hirlap” dice, ca Csaky si programulu politicu bisericescu formeza pericolulu pentru cabinetulu Weckerle. Ministrulu de culte s'a intors dela Viena cu soiri grave si buna dispozitiune a ministrulu a soadutu pana la zero. Situatiunea e ciudata; parții despartitori iatre partide se apropiu, ministrii tinu vorbiri opozitionale in contra guverneloru trecute si a politicei liberale de optpredece ani si partidele opozitionale aplauda cu caldura. Guvernulu si a insusitu nu numai principiile lui Apponyi, ci si seria reformeloru cerute de densusu. Despoiatulu Apponyi se bucura de aceta anectare a cap talulu seu politicu si remane in opozitiune. Crisa remane insu later ta si pentru aceea ar vre cabinetulu se scape de programulu bisericescu politicu. De aceea vre guvernulu se pacteze cu contele Apponyi. Eventualu stanga extremă va ajuta pe guveru in amanarea intre-gului programu politicu bisericescu; ca contra serviciu va primi partida independenta concesivnea, ca se va crea legea de garantu, reforma administrativa; numirea funcționariloru insu se fia amanata. Ca altu doilea mijlocu ar fi autonomia catoliciloru pana la crearea careia se se amane indeplinirea programulu politicu bisericescu.

„Agitașuni valahe in casina din Lugoșu.”

Sub acestu titlu scriu foile unguresci din Pesta, ca in casina „maghiara” din Lugoșu, „membrii romani de mai multa timpu agiteză mereu in contra Maghiariloru”, din care causa colonelulu de honvegi Huberth a esitu d'lele aces-tea din casina si in urma lui au esitu toti oficerii de honvegi din Lugoșu. „Agitașunea” aceta a Romaniloru in contra Maghiariloru, dupa cum arata foile unguresci, consta in faptul, ca membrii romani ai casinei au abonatu o foia nașionala romanesca. „Patriotulu” colonelulu Huberth a gasitu, ca foia aceta este anti-maghiara si de aceea a pretinsu, ca se se oprasca intrarea ei in casina. S'a si opritu, der in locul ei membrii romani au abonatu o alta foia, totu nașionala romanesca. Afandu despre aceta, colonelulu honvedu forte s'a busumfiatu si a esitu din casina impreuna cu toti honvegiu sei.

In privinta aceta observamu mai intai, ca memorata casina nu pote se fia o casina „maghiara”, deorece in acestu casu Romania n'ar ave ce cuta in ea. Trebuie insu, ca aici e vorba de o casina internașionala si in acestu casu colonelulu Huberth si cu ofiterii sei honvegi au doveditu o mare lipsa de bunu simtu, decu a pretinsu, ca se se interdicu abonarea cutarui d'iaru nașionalu romanu sub cuvintu, ca ar fi „anti-maghiaru”. Der ore foile nașionale unguresci nu suntu tote anti-romane? Pentru ce der Romania se tolereze pe ale loru, er ei se nu suferu pe ale noastre?

Eta o noua dovada, ca amu avutu mare dreptate cand de atatea ori amu sfatuitu pe Romania noștri, se se ferescu de a face ori ce causu comunu a Maghiariu, ca in aceste timpuri ale turbarei si sovinișmulu ungurescu, Romania nu potu incapu la olaltu cu ingamfatiu Maghiari ori maghiaroni nici chia. intr'o

simpla casina, fara de a nu fi jigiti in drepturile si ambișunea loru nașionala.

Alegeri municipale.

Din com. S. Doboca, Ian. 1893.

In 30 Decemvre n. tr. s'au sevritu alegerile municipale in cerculu electoralu alu Ciachi Garboului, care este compus din comunele curatu romanesco: Ciachi-Garbou, Popteleoc, Calacea, Șiolomonu, Brigleză, Muncelu, Surducu, Solona, Ciocmanu, Babeni, Cristolțelu, Cristolțulu-mare, Husmezeu, Zalha, Valea Hranu, Ciaca, Valea-Lozni, Preluc si Lozna-mare.

Dintre preoti acestoru comune, numai doi, anume: Stefanu Busița, preotulu Zalhei si Pachomiu Popu, preotu in Lozna-mare, s'au infatisatu la alegere. In astfelu de imprejurari fisolgăbirulu cerculu, Valya (Valea) Ferencz, a pututu fara nici o gena se ia măsurile de lipsa, ca la alegere se reasa candidatiu sei maghiari, pe cari alegătorii nu-i cunosceau. Membri de incredere au fostu puși dintre omenii sei inca de timpuriu, cand abia sosira doi seu trei alegători, si aceta pentru ca votarea se nu pota fi controlata si din partea Romaniloru. Slugarnicul notaru de ceru Kómives (oandva Romanu) imparti liberu si fara de a-lu conturba cineva, bilete unguresci alegătoriloru romani. Cand insu preotulu Busița s'a pus si elu in intelegere cu alegătorii, stăruindu, ca acestia se voteze pentru candidatiu romanu, a fostu chiamatu inaintea solgăbirulu Valya, care i-a interdicu ori-ce actiune in privinta aceta, ba a datu ordinu se vina si doi gendarmii.

Dupa atatea măsuru neomenose, luate in contra noștra, si mai alesu considerandu, ca unele comune numai prin primaru au fostu reprezentate, cari toti voteza la porunca fisolgăbirulu, nu e mirare, ca rezultatulu alegeri nu a fostu favoritoru pentru noi Romani. Mai adaugu, ca unii alegători, cari au voit se voteze pentru Romani, au fostu respinsi sub pretestulu, ca nu aru ave dreptu de alegere. Pe langa tote acestea au obtinutu si candidatiu romanu multe voturi, așa ca, decu era condusa alegerea cu mai multa conscientiositate si de s'ar fi presentatu la alegere inca numai doi preoti dimpreuna cu alegătorii din parohiile loru, invingerea era pe partea noștra.

Eta der, D le Redactoru, ca numai preoti noștri, intre cari si doi protopopi din Ciocmanu si din Cristolțulu mare, suntu causa, ca poporul romanu din acestu ceru este reprezentatu la comitatulu prin Maghiari, era nu prin Romani, precum ar trebui se fia dupa dreptu!

Ei, d-loru preoti, nu lucați bine! Nu stați cu mânilu in sinu, ci sariți intru ajutorulu credinciosiloru voștri, cari vedemu, ca parte de frica, parte din nesciinta, isi dau drepturile lor politice celoru de altu nemu. Voi aveți datorinta sfanta a-i deștepta si lumina. De nu veți face aceta, nu sunteți demni de prescura, ce o mancați din sudorea loru.

Incheiu aceste șire cu acea mângăiere, ca ce amu neglesu acuma, vomu repara in viitoru. Dora va părăsi si inteligența romana din aceste parți indiferentismulu, si se va organiza si ea macaru catu de catu, oaci e rusine mare pentru noi de a mai remane cum suntemu ași.

Unu alegătoru.

Literatură.

Revista de medicina veterinara zootechnia. — Igienă. Economia rurala. Sumarul: Asupra curabilitatei tetanosului cicatricialu; de d-lu Vucolu Augustinu; Ruptura venei cave anterioare observata la unu calu, de d-lu Ed. Budri; Kystes hydatiques du foie chez un cheval: par M. Ch. Morot; Inspectia sanitară a car-

nuriloru de macelaria, de d-lu I. Athanasiu; Legea de polișia sanitară veterinara romana, de d-nii prof. Măgureanu si Petrescu; Proiectu de lege pentru organizarea serviciulu veterinaru, presentatu de d-nii Inspectoru veterinari; Incompatibilitate medicamentelor, de d-nii I. St. Furtuna si C. D. Parepa; Contributions à l'étude chimico-biologique et experimental sur les produits microbiens solubles, pathogenes et vaccinales de morve et de la rage, par M. Achil M. Motoc; Revista specială a lucrărilor streine; Influența alcoolulu asupra circulașunii sangelu, D. Gutnik w. — Actiunea diuretica a glandei tiroide a oiloru, D. Fenwik. — Valorea vaccinala si terapeutica a laptelui de capra vaccinata in contra colerei; de d-nii Gamelcia si Ketscher; Etiologia unei enzootii a oiloru denumita circeag, de prof. Babeșu, Compositia chimica a laptelui. — Saprol, unu desinfectant, de D. Laser. Despre injectiunile subcutanee de fosfatulu de sodiu in maladiile sistemulu nervos, D. Crocq fils, Crezilatul de calciu, D. Eodorinu; Cronica; Bibliografie; Errata; Formularu; Tabla de materii. — Redactia si administratiu: *Constanța* (Romania). Abonamentulu 14 fr. pe anu. — Uniunea postală 15 fr.

Sciri telegrafice.

Belgradu, 19 Ianuarie. Se vorbesce aici de-o apropiata impăcare a regelu Milan cu regina Natalia, la mijloc rea Tarului.

Triestu, 19 Ianuarie. In Italia de susu frigulu au ajunsu la culme. Zapada multa ca nici-odata; in Modena e de doue metri. Comunicatiu in multe locuri intrerupta.

Londra, 29 Ianuarie. Ministerulu Gladstone a adresatu Khedivulu din Egiptu unu ultimatu, declarandu-i, ca este dependentu de Anglia; totodata a declarat, ca nu recunoste numirea noulu ministeriu egiptenu.

DIVERSE.

Merulu intrebuinatulu ca remediu. Toti cari mancamu mere, nu ne-amu ganditu, pote, niciodata, ca aceta fructu pote fi unu remediu. Eta ce gasimu acum intru revista sciintifică: Chimicește, merulu e compus din fibre vegetale, albumina, zaharu, guma, clorofilu, acide malice si galice, calce si o mare cantitate de apa. Afara de aceta, chimisti germani dicu, ca merulu contine o proportiune mai mare de fosforu, decatu ori-ce altu fructu. Se scia, ca fosforulu e forte aptu a renoi substanta nervosa a creerulu si a meduvei spinarii. Pote de aceea vechile traditiuni scandinave represinta sub forma unui meru mancarea deloru, cari, cand simțiau, ca slabescu si devinu infirmi, recurgeau la aceta fructu spre a infuza puteri noue spiritulu si corpulu loru. Acidele merulu suntu forte folositoare omeniloru cu obiceiuri sedentare, la cari funcțiunile ficatulu suntu leneșe. Aceste acide suntu agentii de eliminare din trupă a materiilor striașioșe, cari, decu ar fi reținute, ar contribui a face spiritulu greoiu, a provoca galbinarea seu erupțiuniloru ale pielii si alte perturbașuni ar contribui a face spiritulu greoiu, a provoca galbinarea seu erupțiuniloru ale pielii si alte perturbașuni congenere. Obiceiulu, care esista in unele parți de a manca compotu de mere cu carne de porc frupta, cu gasca frupta si alte bucate similare s'a nascutu probabilu d'ntro astfelu de esperienta. Acidulu malicu (*Apfelsaure*) alu mereloru copte, fia crude seu fierte, va neutralisa ori-ce esocșu alu materiiloru cretoșe, provocate printru o frigere esagerata a carnei. „Timpulu”.

Proprietaru **Dr. Aurel Muresianu.**

Redactoru responsabilu: **Gregoriu Matoru.**

Cursulu pletel Braşov

din 16 Ianuarie st. n. 1893

Table with exchange rates for various currencies like Banconote românesci, Argintu românesc, Napoleon-d'or, etc.

Cursul la bursa din Viena

din 14 Ianuarie st. n. 1893.

Table with stock market prices for items like Renta de aur, Imprumutul căilor ferate, Amortisarea datoriei, etc.

Napoleon-d'or 9.61, Mărci 100 imp. germane 59.22 1/2, Londra 10 Livres sterlinge 120.65

Nr. 17377-1892.

PUBLIKAŢIUNE.

Comuna oraşănescă Braşov intenţionează, de a vinde pe cale de oferte şi per trunchiu în revierul „Cernatului” şi în special în Szent István-völgye circa 4720 m³ lemne de fag pe o suprafaţă de pădure de 97,09 jugăre.

Reflectanţii au de a-şi ascerne până în 3 Februarie 1893 înainte de prânz 11 ore primarului acestui oraş ofertele provezute cu un timbru de 50 cr. şi cu un vadiu de 10% din intrăgă sumă oferă. Totdeodată are de a se aminti în ofertă preţul ce se oferă pentru m³ lemne de fag, mai de parte numele şi locuinţa, precum şi declaraţiunea, cum-o oferentului i sunt cunoscute condiţiunile de oferta şi acele contractuale şi c se supună loră necondiţionat.

Pertractarea de oferta va avé loc în biroul d lui primar în 6 Februarie 1893 la 12 ore. Pân'atunci se pot examina în biroul oficiului forestier oraşănesc condiţiunile de oferta şi acele contractuale.

Braşov, 14 Ianuarie 1893.

Magistratul oraşănesc.

Numere singuraticice din „Gazeta Transilvaniei” à 5 cr. se pot cumpăra în librăria Nicolae Ciurcu, şi în tutungeria I. Gross.

„VICTORIA” institutul de creditu şi economii, Arad

Se publică Concurs

pentru ocuparea postului de cassar la institutul nost. Salariul anual este 1000 fl. şi tantienele statutare. Alesul va fi îndatorat să depună 1000 fl. caucie. Confirmarea definitivă a alesului pôte urma numai după un an de serviţiu.

Concurenţii cu studii academice comerciale vor fi preferiţi.

Terminul concursului se fixează până la 28 l. c.

Alesul va intra în funcţiune la 1 Februarie a. c. st. n.

Arad, 15 Ianuarie 1893.

11,1-1

Direcţiunea institutului.

Arëndare prin licitaţiune.

Muntele „Sântille” din judeţul Prahova România, proprietate a Bisericei Sf. Nicolae din Braşov Scheiu se va da în arëndă pe trei ani consecutivi începând cu 1-a Ianuarie 1893 s. v. Licitaţiunea se va ţine în Braşov la numită Biserica Duminecă în 10 Ianuarie 1893 s. v. la 10 ore a. m.

Condiţiunile de arëndare se pot vedé la Epitropia subsemnată.

Epitropia parochială a Bisericei Sf. Nicolae din Braşov (Scheiu).

5,3-4

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilu din 1 Octomvre 1892.

Large railway schedule table with columns for routes (Budapesta-Predealu, Predealu-Budapesta, etc.) and train times.

Nota: Numerii încadraţi cu linii gróse însemnăză orele de nópte.